

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr. Dariusza Jamro p. t. „ Poziom wybranych funkcji wykonawczych a wyszkolenie bojowe i osiągnięcia akademickie kobiet i mężczyzn – podchorążych Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu,,

Przedmiot rozprawy

W świetle danych literaturowych głównymi czynnikami wyszkolenia bojowego współczesnego żołnierza są ukierunkowane elementy sprawności fizycznej, wiedza taktyczna oraz umiejętności strzeleckie. Przy zajmowaniu stanowisk dowódczych wymagany jest także wysoki poziom funkcji wykonawczych. Zachodzące zmiany w strukturze szkolenia i zwiększająca się liczba kobiet w Wojsku Polskim wymuszają konieczność odpowiedniego traktowania kobiet i mężczyzn zgodnie z ich możliwościami morfo-funkcjonalnymi i psychicznymi.

Uwzględniając powyższe uwarunkowania rozprawa doktorska mgr. Dariusza Jamro jest jak najbardziej aktualna, a wybór tematu obejmuje ważne zagadnienia dotyczące oceny poziomu funkcji wykonawczych podchorążych (kobiet i mężczyzn) AWL w aspekcie wyszkolenia bojowego i osiągnięć akademickich, jako przyszłych oficerów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Promotorem rozprawy jest dr hab. Grzegorz Żurek prof. AWF z Wydziału Wychowania Fizycznego i Sportu AWF im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu, promotorem pomocniczym ppłk dr Dariusz Lenart kierownik Zakładu Wychowania Fizycznego i Sportu Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu.

Charakterystyka i ocena strony formalnej

Przedstawiona do oceny rozprawa liczy 85 stron wydruku komputerowego i stanowi zbiór trzech artykułów, będących podstawą złożonego wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora nauk o kulturze fizycznej. Omawiany cykl nosi tytuł: „Poziom wybranych funkcji wykonawczych a wyszkolenie bojowe i osiągnięcia akademickie kobiet i mężczyzn – podchorążych Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu”. W jego skład wchodzi następujące artykuły/prace oryginalne:

1. Jamro, D.; Zurek, G.; Lachowicz, M.; Lenart, D. Influence of Physical Fitness and Attention Level on Academic Achievements of Female and Male Military Academy Cadets in Poland. *Healthcare (Basel)* 2021, 9 (10), 1261. Doi: 10.3390/healthcare9101261. MEiN: 40, IF: 3.160.
2. Jamro, D.; Zurek, G.; Lachowicz, M.; Lenart, D.; Dulnik, M. Alternating Attention and Physical Fitness in Relation to the Level of Combat Training. *Healthcare (Basel)* 2022, 10 (2), 241. Doi: 10.3390/healthcare10020241. MEiN: 40, IF: 3.160.
3. Jamro, D.; Zurek, G.; Dulnik, M.; Lachowicz, M.; Lenart, D. Executive Function Level in Cadets' Shooting Performance. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2022, 19 (10), 6007. Doi: 10.3390/ijerph19106007. MEiN: 140, IF: 4.614.

Wymienione artykuły stanowią osiągnięcie naukowe Doktoranta i zostały w pełnych wersjach zamieszczone w rozdziale nr 9 (str.33 – 67). Ich znaczącą wartość merytoryczną potwierdzają stosunkowo wysokie współczynniki oddziaływania – Impact Factor (łącznie IF + 10.934) oraz fakt opublikowania niniejszych badań w prestiżowych zagranicznych czasopismach naukowych. Są one efektem pracy zespołowej czterech autorów w pierwszym artykule, pięciu w drugim oraz pięciu w trzecim. Wkład mgr. D. Jamro w przygotowanie każdej publikacji obejmował: planowanie projektu (w tym współautorstwo koncepcji badań), pozyskanie środków finansowych, opracowywanie metodologii, przeprowadzenie badań (współdział), przygotowywanie pierwotnej wersji tekstów ze współdziałaniem promotora, redagowaniu manuskryptów po otrzymanych recenzjach oraz tworzenie ostatecznej wersji, gotowej do opublikowania, po uzgodnieniach z promotorem i promotorem pomocniczym. W każdym z artykułów Doktorant jest pierwszym autorem, co świadczy o jego wiodącej roli w realizacji projektu naukowego.

Rozprawa doktorska, będąca cyklem trzech prac, składa się z 11 elementów/rozdziałów: wskazanie osiągnięć; streszczenia (w j. polskim i angielskim); wprowadzenie do problematyki funkcji wykonawczych, wyszkolenia bojowego oraz osiągnięć akademickich; cel pracy; opisu grupy badanej i metod badawczych; podsumowanie; wnioski; pełny tekst opublikowanych trzech prac; załączniki i piśmiennictwo. Całość opracowania jest zredagowana bardzo starannie, z profesjonalnym wprowadzeniem, kompetentnym postawieniem pytań badawczych oraz zwięzłym podsumowaniem i wnioskami. Uzyskane wyniki badań mają wymierne wartości poznawcze oraz praktyczne, mogące być przydatne w doskonaleniu programu szkolenia kobiet i mężczyzn studiujących w Akademii Wojsk Lądowych.

Ocena osiągnięcia naukowego

We wprowadzeniu Doktorant w oparciu o aktualną literaturę przedmiotu badań, przedstawił w sposób klarowny i fachowy następujące zagadnienia: funkcje wykonawcze jako kluczowy zestaw umiejętności poznawczych; metody badań niektórych funkcji wykonawczych; funkcje wykonawcze a wyszkolenie bojowe i osiągnięcia akademickie podchorążych; wyszkolenie bojowe. Pod koniec podrozdziału 4.4. Wyszkolenie bojowe w podsumowaniu swoich rozważań Doktorant podkreślił, że cyt. „opisane powyżej elementy bezpośrednio świadczą o gotowości żołnierza do prowadzenia walki na wypadek konfliktu zbrojnego jak również w czasie pokoju na wypadek kryzysu, podczas którego niezbędne będzie użycie wojska. Kryteria oceny wyszkolenia bojowego różnić się mogą w zależności od rodzaju wojsk czy zajmowanych stanowisk służbowych. Armie różnych państw stosować mogą odmienne kryteria oceny wyszkolenia bojowego, ze względu na różne koncepcje organizacyjne sił zbrojnych, czy na przykład poziom zaawansowania technologicznego”. Zdaniem recenzenta brakuje tutaj pewnego uzupełnienia, bowiem dzisiejsza armia winna skupiać żołnierzy o wysokich kompetencjach, odpowiadających potrzebom współczesnego pola walki. Dotyczy to domeny cyber i space w dobie elektronicznego pola walki, wielodomenowego dowodzenia oraz satelitarnego obrazowania i planowania operacyjnego z wykorzystaniem sztucznej inteligencji. Stąd kształtowanie funkcji wykonawczych podchorążych, przyszłych dowódców, winno uwzględniać powyższe uwarunkowania.

Mgr D. Jamro na podstawie szczegółowej analizy piśmiennictwa fachowego, jasno określił cel badań, którego zadaniem było „poszukiwanie związków pomiędzy poziomem sprawności fizycznej, funkcjami wykonawczymi, osiągnięciami akademickimi oraz poziomem wyszkolenia bojowego podchorążych a także zbadanie różnic międzypłciowych w poziomie tych cech wśród podchorążych Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu”. Doktorant poprawnie sformułował sześć pytań badawczych. Na szczególną uwagę zasługują pytania badawcze od nr 3 do nr 6:

3. Czy wstępują zależności (jeśli tak, to jakie) między komponentami motorycznymi a poziomem wyszkolenia bojowego w grupie mężczyzn?
4. Czy występują zależności (jeśli tak, to jakie) między komponentami morfologicznymi i motorycznymi a poziomem funkcji wykonawczych w grupach kobiet i mężczyzn?
5. Czy wstępują zależności (jeśli tak, to jakie) między poziomem funkcji wykonawczych a poziomem wyszkolenia bojowego w grupie mężczyzn?

6. Czy występują zależności (jeśli tak, to jakie) między poziomem funkcji wykonawczych a osiągnięciami akademickimi w grupach kobiet i mężczyzn?

Odnośnie pytań nr 1 i nr 2 odnoszących się do osiągnięć akademickich, czyli wyników semestralnych, uważam, że w większości cechuje je pewien subiektywizm, a relatywizm ocen może utrudniać ich obiektywne porównanie. Mam tutaj na myśli głównie oceny z przedmiotów teoretycznych, bowiem oceny z praktycznych przedmiotów wojskowych nie budzą takich wątpliwości.

W przeprowadzonym eksperymencie badawczym (przedstawionym w trzech artykułach) prawidłowo dobrano podchorążych, a zastosowane metody badawcze oraz analizy statystyczne były adekwatne do celu poznawczego oraz postawionych pytań badawczych. Mgr D. Jamro w sposób niezwykle kompetentny podsumował najważniejsze wyniki badań przedstawione kolejno w trzech artykułach oryginalnych, wieńcząc je stosownymi wnioskami o wartości poznawczej i aplikacyjnej. Dotyczy to zwłaszcza wniosków nr2, nr3, nr4 i nr 5. Ich treść jest następująca:

3. Dokładniejsza analiza roli innych funkcji wykonawczych wśród podchorążych może pomóc w zrozumieniu zależności między funkcjami wykonawczymi a innymi zmiennymi kluczowymi dla wyszkolenia bojowego żołnierzy. Przykładem może być wyszkolenie strzeleckie, dla którego funkcje wykonawcze okazały się być istotnym determinantem.

4. Podchorążowie zarówno kobiety jak i mężczyźni reprezentują podobny poziom funkcji wykonawczych jak i sprawności strzeleckiej, dlatego też nie powinno się różnicować obciążenia oraz sposobów oceny w szkoleniu ze względu na płeć.

5. Prowadzenie w przyszłości podobnych badań wśród podchorążych może przełożyć się na optymalizację procesu szkolenia w akademiach wojskowych, które odgrywają ważną rolę w systemie obronnym państwa.

Uwagi/pytania recenzenta

- w uchwale Senackiej Komisji ds. Etyki Badań Naukowych z dnia.12.02.21 r. jest pozytywna ocena wniosku na projekt badawczy pt. „Poziom sprawności fizycznej a sprawność uczenia się oraz opanowanie umiejętności wojskowych kandydatów na żołnierzy zawodowych, studentów Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu”. Natomiast tytuł rozprawy doktorskiej jest nieco zmodyfikowany, cyt.”Poziom wybranych funkcji wykonawczych a wyszkolenie bojowe i osiągnięcia akademickie kobiet i mężczyzn – podchorążych Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu”. Jak wyjaśnić tę potrzebę zmiany/uściślenia tytułu rozprawy?;

- w podsumowaniu artykułu nr 1 (str.29) jest następujące zdanie, cyt.”Na podstawie powyższych badań, można stwierdzić, że główny nacisk w szkoleniu wojskowych podchorążych, a w szczególności wśród kobiet zwrócony powinien być na rozwój i utrzymanie wysokiego poziomu siły”. Uwzględniając różnice płciowe w budowie anatomicznej (słabsza siła mięśni obręczy barkowej) jak powinien wyglądać całościowy trening siłowy kobiet-podchorążych?;
- w prezentowanym spisie piśmiennictwa nie znalazłem artykułów autorów polskich opublikowanych w monografiach (wyszło ich ponad 10) Sekcji Wojskowej Kultury Fizycznej Polskiego Towarzystwa Naukowego Kultury Fizycznej? Czy w przyszłych badaniach i publikacjach Doktorant wykorzysta te materiały szkoleniowe?
- czy planując kontynuację obecnych badań z udziałem podchorążych AWL Doktorant wykorzysta testy sprawnościowe wykonywane na torze przeszkód? Taki przykład zastosowania testów specjalnych u żołnierzy różnych rodzajach wojsk można np. znaleźć w opracowaniu: Kraemer W.K., Feltwell D., Szivak T. Physiological Issues Related to Military Personnel. In: Brent A.A., Sell K., Deuster P.A.,(eds) NSCA's Essentials of Tactical Strength and Conditioning. Human Kinetics, Champaign 2017 pp.505 – 534.-

Podsumowanie (uzasadnienie wniosku o wyróżnienie)

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska mgr. Dariusza Jamro, składająca się z cyklu powiązanych tematycznie trzech prac oryginalnych, stanowi bardzo dobrze opracowany materiał badawczy. Temat wiodący badań dotyczy oceny funkcji wykonawczych podchorążych (młodych kobiet i mężczyzn) AWL w odniesieniu do wyszkolenia bojowego i osiągnięć akademickich. Jest to pierwsze tego typu tak obszerne opracowanie w Polsce poświęcone kandydatom na oficerów Sił Zbrojnych RP. Opublikowanie wymienionych artykułów w prestiżowych zagranicznych periodykach naukowych o stosunkowo wysokim współczynniku wpływu (Impact Factor) IF, świadczy o ich znaczących wartościach merytorycznych oraz ciekawym studium porównawczym do innych populacji młodych żołnierzy-kadetów europejskich uczelni wojskowych. Zarówno Doktorant (kpt) jak i Promotor Pomocniczy (ppłk) są żołnierzami (oficerami) zawodowymi Wojska Polskiego, stąd ich badania cechuje realizm poznawczy i podejmowanie badań naukowych istotnych dla Sił Zbrojnych.

Wniosek końcowy

Uwzględniając całość zaplanowanych i wykonanych badań przez mgr. Dariusza Jamro oraz poprawną analizę i interpretację wyników, stwierdzam, że rozprawa doktorska spełnia warunki stawiane rozprawom doktorskim i spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022., poz. 574 z późn. zm.). Stawiam wniosek do Wysokiego Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu o dopuszczenie mgr. Dariusza Jamro do dalszych etapów przewodu doktorskiego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej, a rozprawę przedstawiam do wyróżnienia.

Warszawa, 07 kwietnia 2023 r.

prof. dr hab. n. med. Krzysztof Klukowski